

Hallintopäälliköiden neuvottelupäivät Rovaniemellä 10.8.2011

Johtaja Anita Lehikoinen, OKM

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

HALLITUSOHJELMA

PAINOPISTEALUEET

- Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen
- Julkisen talouden vakauttaminen
- Kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen
 - Suomen hyvinvoinnin kasvu on riippuvainen laajasta sivistyksestä, ammattitaidosta ja korkeasta osaamisesta
 - Julkisen talouden vakauttaminen edellyttää työurien pidentämistä
 - Koulutukseen ja tutkimukseen panostaminen osa hallituksen pitkäjänteistä kasvupolitiikkaa

HALLITUSOHJELMA

KOULUTUSPOLITIIKASTA YLEISTÄ

- Suomalaiset maailman osaavin kansa vuoteen 2020 mennessä
- Turvataan kaikille laadukas, maksuton koulutus sekä tasa-arvoiset ja tasalaatuiset palvelut
- Sukupuolten välisiä eroja osaamistuloksissa, koulutukseen osallistumisessa ja koulutuksen suorittamisessa kavennetaan ja koulutuksen periytyvyyttä vähennetään
- Työvoiman saatavuus turvataan erityisesti keskeisissä koulutus-, terveys- ja hyvinvointipalveluissa
- Oppilaitosverkkoa sopeutetaan väestökehitykseen koulutuksen saatavuus ja sivistyksellinen yhdenvertaisuus maan eri osissa turvaten
- Suomalainen sivistys ja koulutus ovat avoimesti kansainvälisiä
- Laaditaan kansallinen kielistrategia ja kansallista kielivarantoa kehitetään

HALLITUSOHJELMA

KORKEAKOULU- JA TIEDEPOLITIIKAN TAVOITTEISTA

- Yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkintoja kehitetään erilaisten tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta
- Jokaisessa maakunnassa on yksi tai useampi korkeakoulu
- Korkeakoulujen nykyistä toimipisteverkkoa kootaan riittävän laajoiksi, laadukkaiksi ja innovatiivisiksi osaamisympäristöiksi
- Edistetään taideyliopiston syntymistä
- Opettajankoulutuslaitoksia kehitetään ja yliopistokeskusten toimintamahdollisuudet turvataan
- Uudistetaan korkeakoulujen rahoitus tukemaan paremmin koulutuksen tavoitteita (mm. laatu ja vaikuttavuus)
- Vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään kokonaan valtiolle ja ammattikorkeakouluista tehdään itsenäisiä oikeushenkilöitä; ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan
- Ammattikorkeakoulujen tki-toiminnan osuutta niiden rahoituksesta vahvistetaan

HALLITUSOHJELMA

KORKEAKOULU- JA TIEDEPOLITIIKAN TAVOITTEISTA...

- Korkeakouluopintoihin pääsyä sujuvoitetaan mm. opiskelijavalintoja uudistamalla.
- Edistetään tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaa
- Luodaan korkeakouluille yritysten kanssa yhteisiä tutkimusyhteistyön muotoja ja lisätään yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen profiileja tukevaa tutkimusyhteistyötä
- Tutkimus- ja innovaationeuvoston hallinnollinen asema säilytetään nykyisenä ja neuvoston roolia sektoritutkimuksen suuntaamisessa ja kansallisessa infrastruktuuripolitiikassa vahvistetaan
- Parannetaan korkeasti koulutettujen täydennyskoulutusmahdollisuuksia
- Varmistetaan korkeakouluopiskelijoiden tasavertainen asema terveyspalvelujen saamisessa

HALLITUSOHJELMA

INNOVAATIOPOLITIIKASTA

- TKI-menojen tavoitteena on 4 prosentin bkt-osuus
- Talouden kasvun ja elinkeinorakenteen uudistumisen kannalta keskeisiä ovat panostukset perustutkimukseen ja soveltavaan tutkimukseen sekä kehittämiseen
- Strategisten huippuosaamisen keskittymien toimintaa jatketaan ja turvataan rahoituksen toimivuus
- Kehitetään mm. palvelualojen, ympäristö- ja energiateknologian, metsäalan ja kaivosalan osaamista
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä alueidensa innovaatiotoiminnan keskeisiin toimijoihin vahvistetaan
- Rakennerahastovarojen käytössä korostetaan niiden pysyvää elinkeinopoliittista vaikuttavuutta, kasvu- ja työllisyysnäkökulmaa sekä alueiden elinkeinorakenteen ja toimintaedellytysten kehittämistä kestäväällä tavalla

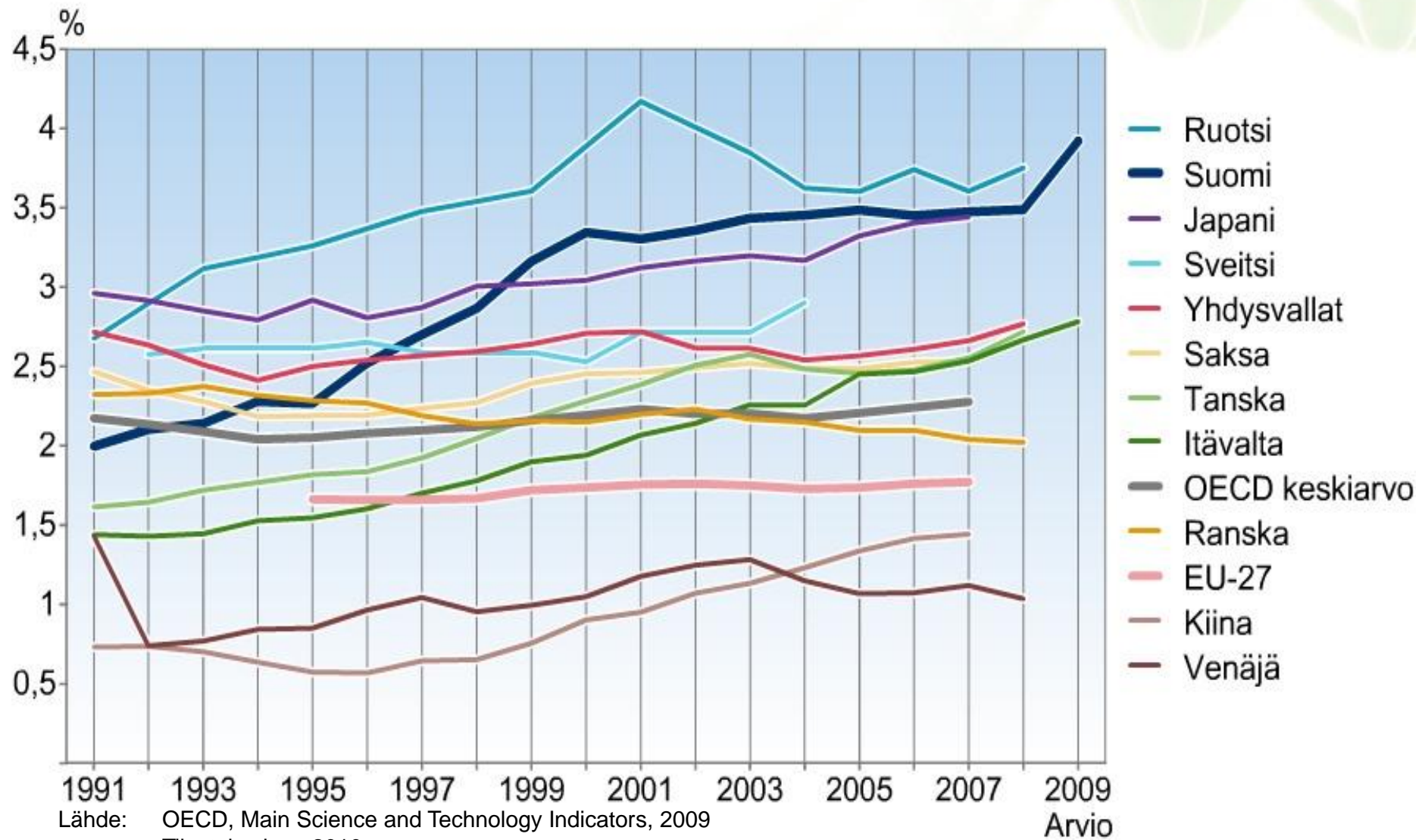
Kehittämissuunnitelma 2011-2016

- Hallitusohjelman toimeenpano
 - **seminaari korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdolle 6.9.2011**
- Kehittämissuunnitelman valmistelu
 - **käynnistyi hallitusohjelman valmistuttua**
 - **hallitusohjelman koulutus- ja tiedepoliittiset tavoitteet konkretisoidaan kehittämissuunnitelmassa**
 - **lausuntokierros elo-syyskuussa**
 - **valtioneuvosto hyväksyy suunnitelman 2011 loppuun mennessä**
- Kehittämissuunnitelman valmistelu: koulutustarjonta 2016 –projekti
 - **valtakunnallinen alustava esitys koulutustarjonnan tavoitteiksi valmistunut**
 - **vähennystarvetta erityisesti ammattikorkeakoulusektorilla**

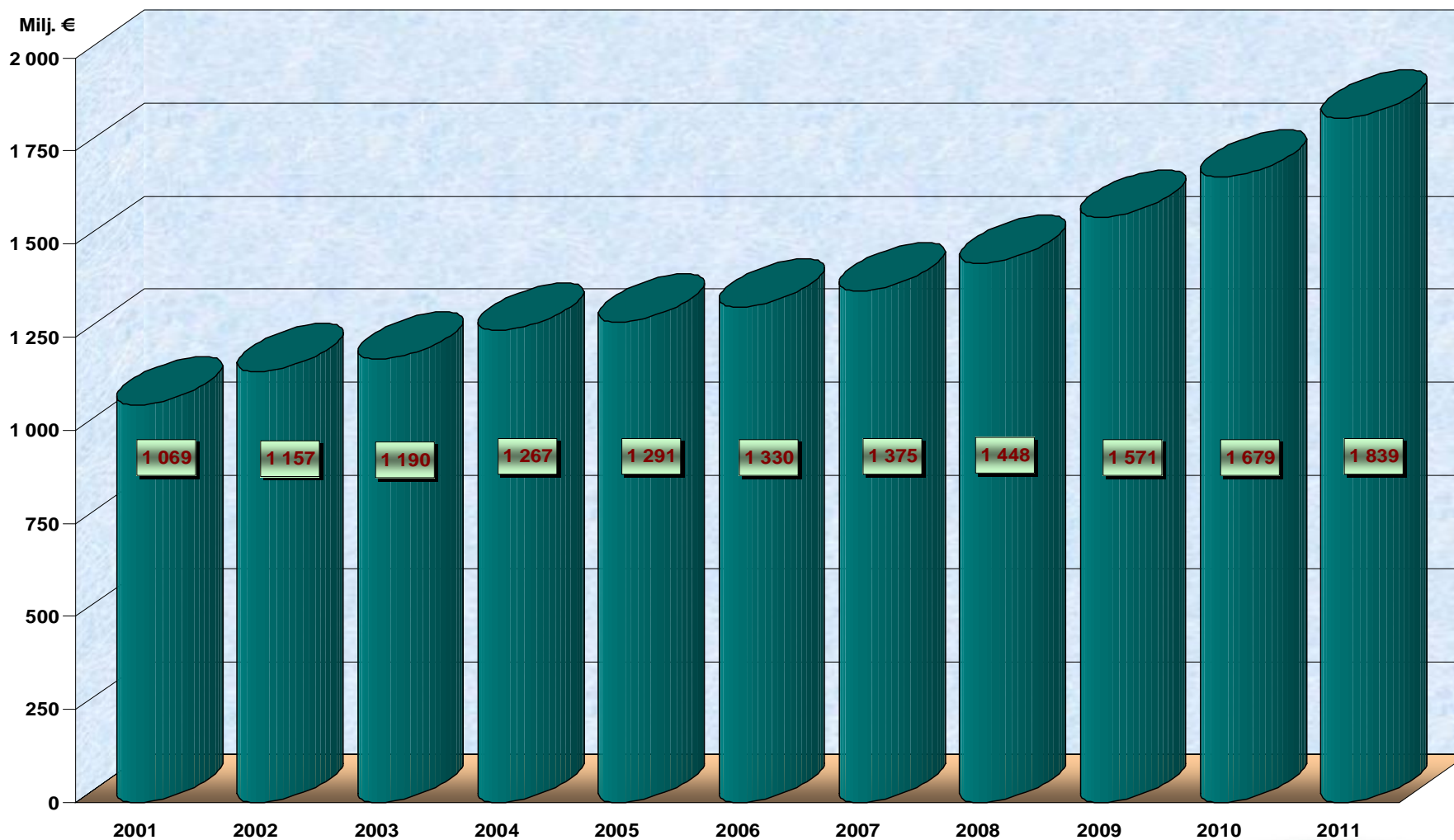
Koulutustarjonnan kehittämistä vuoteen 2016

- Yliopistosektorilla vain vähäistä tarvetta aloittajamäärien laskuun – ammattikorkeakouluissa vähennystarvetta 7-8 %
- Yliopistojen aloittajatarpeesta
 - vähennystä luonnontieteissä , kulttuurialalla, humanistisella alalla kielitieteissä ja historiassa, yhteiskuntatieteissä hallinnossa ja politiikkatieteissä, luonnonvara-alalla metsätaloudessa
 - lisäystarvetta opetus- ja kasvatustyössä sekä jossain määrin sosiaali- ja terveysaloilla sekä oikeustieteissä
- Ammattikorkeakoulujen aloittajatarpeesta
 - vähennystä erityisesti kulttuurialalla, tekniikan ja liikenteen alalla. matkailualalla sekä luonnonvara-alalla
 - lisäystä sosiaali- ja terveysaloilla (pl. kuntoutus ja liikunta, jossa vähennystä), tekniikan ja liikenteen alalla sähkö- ja automaatiotekniikassa, luonnontieteiden alalla tietojenkäsittelyssä sekä luonnonvara-alalla maatilataloudessa
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen läpäisyastetta nostamalla nykyiset tutkintomäärät voidaan saavuttaa merkittävästi pienemmällä aloittajamäärällä
- Uudet ei-tutkintoon johtavat koulutusrakenteet tarjoavat joustavia mahdollisuuksia osaamistarpeiden päivittämiseen
- Mahdolliset koulutustarjonnan laajennukset toteutettava uudelleenkehittäen

Tutkimus- ja kehittämispanostus eräissä OECD-maissa sekä Kiinassa ja Venäjällä (t&k-menojen osuus bkt:stä)

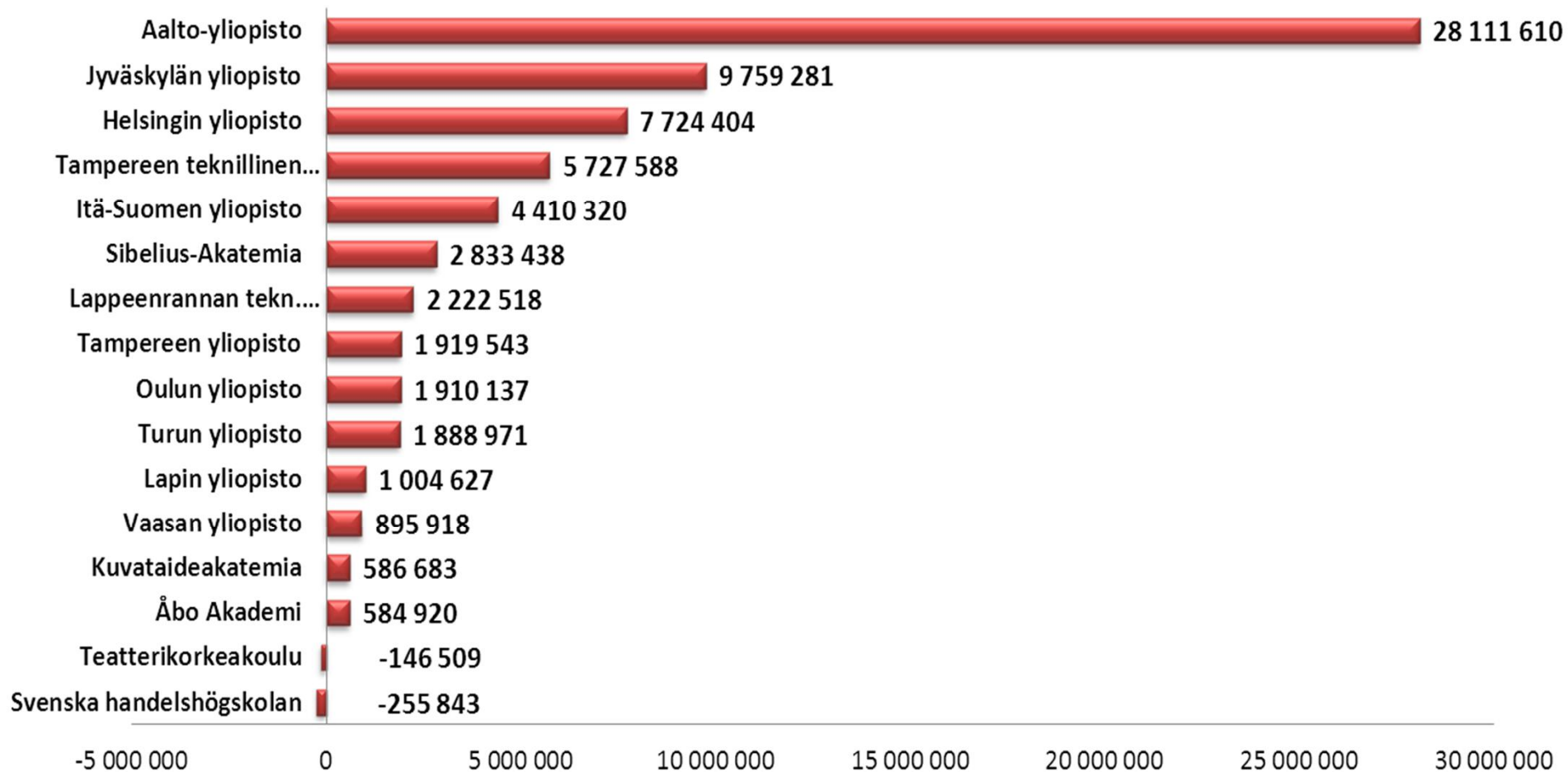

Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan vuosina 2001-2011 (Lähde: talousarviot, nimellisarvoin M€)

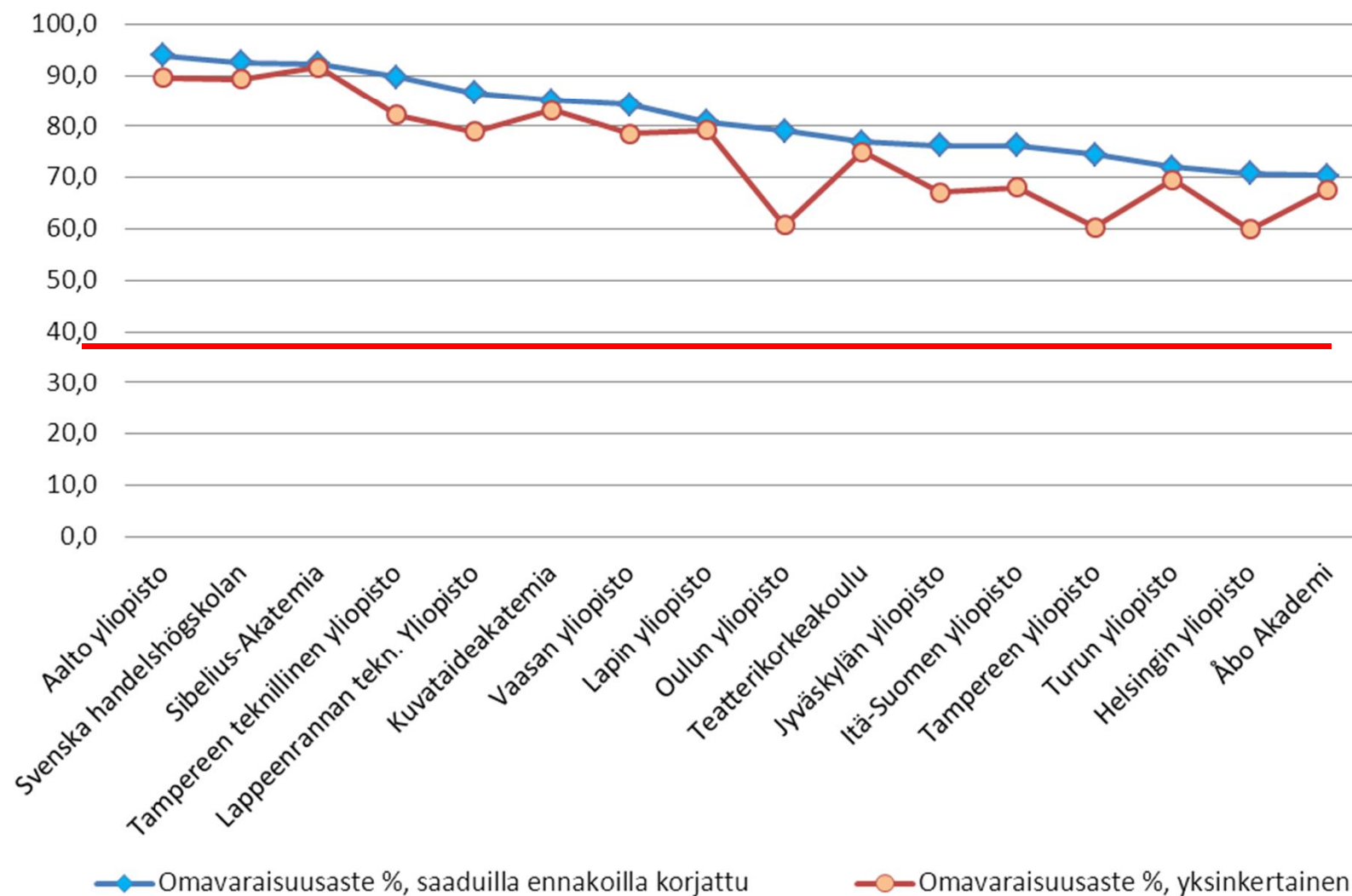

Emoyliopistojen tilikauden tulos 31.12.2010

Tilikauden yli/alijäämä 2010, euroa

Emoyliopistojen omavaraisuusaste -% tilikauden 2010 lopussa

Hallituksen päättämien menosäästöjen vaikutus menoihin vuositasolla vuonna 2015 (HO 17.6.2011)

- Julkisen talouden kestävyttä turvataan vaalikauden aikana tehtävillä etupainotteisilla menojen ja tulojen sopeutustoimilla sekä rakenteellisilla toimilla.
- Valtion menoja ja tuloja sopeutetaan nettomääräisesti yhteensä 2,5 mrd. euroa vuoteen 2015 mennessä vuositasolla. Sopeutus jakautuu tasan tulo- ja menotoimenpiteiden kesken. Tämän lisäksi 800 milj. euroa kohdennetaan uudelleen.
- Hallitus rakentaa kehyspäätöksensä siten, että hallitusohjelmaan kirjatut talouspolitiikan tavoitteet toteutuvat ja Suomen valtion nykyinen luottoluokitus säilyy
- Toteutetaan uusia lisäsopeutustoimia, mikäli valtion velan BKT-osuus ei näytä kääntyvän laskuun ja valtion talouden alijäämä näyttää asettuvan yli 1 prosenttiin BKT:sta

Hallituksen päättämien menosäästöjen vaikutus menoihin vuositasolla vuonna 2015 (HO 17.6.2011)

Korkeakoulut ja tiede

- Ammattikorkeakouluverkon ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen - 51 milj. euroa
- Yliopistoindeksin jäädyttäminen 6 kk ajalta - 27 milj. euroa
- Aalto-yliopiston ja muiden yliopistojen lisäraha - 58,2 milj. euroa
- Suomen Akatemia - 28,6 milj. euroa

Lisäksi mm.

- OKM:n hallinnonalan rakenteen uudistaminen - 15 milj. euroa
- Julkisen hallinnon menoleikkauksia (atk-uudistus, yhteishankinnat, hallinnon tilatehokkuus, toimintamenosäästöt, järjestöjen tuet) - 245 milj. euroa
- Valtionosuusprosentin tilapäinen muutos - 631 milj. euroa
- budjettiriihessä tullaan erikseen sopimaan 100 milj. euron säästöistä

Yliopistojen talousnäkymiä

- Hallitusohjelma ja aiemmat päätökset
 - Yliopistojen työttömyysvakuutusmaksu korvataan täysimääräisesti vuodesta 2012 lähtien
 - Hallitusohjelmassa päätetyt menosäästöt
 - Valtion vastinrahoitukset yliopistojen peruspääomaan
- Vuoden 2011 III LTAE, vuoden 2012 TAE ja kehyspäättös vuosille 2013-2015
 - linjaukset menosäästöjen ajoittumisesta ja tarkemmasta kohdentumisesta
 - mahdolliset lisämäärärahat korkeasti koulutettujen työllistämiseen ja tutkimusinfrastruktuureihin

Valmistelun aikataulu:

VM:n ehdotukset (OKM ehdotukset julkiseksi)	22.8.2011
Hallituksen neuvottelut	14.-15.9.2011
Vuoden 2011 III LTAE eduskunnalle	23.9.2011
Vuoden 2012 TAE ja vuosien 2013–2015 kehyspäättös eduskunnalle	5.10.2011

Yliopistojen rahoitusmallin uudistaminen vuodesta 2013 alkaen

- Työryhmä
 - tehtävänä laatia ehdotus yliopistojen rahoitusmallin tarkistamiseksi ja uudistamiseksi siten, että nykyiseen rahoitusmalliin tarvittavat muutokset voidaan ottaa käyttöön kohdennettaessa yliopistokohtaisesti yliopistolain (558/2009) 49 § kolme momentin mukaista perusrahoitusta vuodelle 2013.
 - toimikausi 15.3.2011 - 15.11.2011, puheenjohtajana johtaja Anita Lehikoinen, OKM
 - tarvittaessa tekee lisäselvityksiä tutkijayhteisön kanssa.
 - työryhmän tulee työnsä aikana kuulla Suomen Akatemiaa, työmarkkinajärjestöjä ja yliopistojen henkilöstöjärjestöjä sekä opiskelijajärjestöä.
- Valmistelun tueksi OKM on aiemmin pyytänyt ja saanut asiantuntijatahoilta näiden aiempien tutkimusten ja erityisasiantuntemuksen perusteella ehdotuksia ja näkemyksiä yliopistojen rahoitusmallin kehittämistarpeista.
 - VATT, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Palkansaajien tutkimuslaitos, Pellervon taloustutkimus, RUSE, Koulutuksen tutkimuslaitos, HEG, Tasti, HIST, HECER, Otus
- Päätös rahoitusmallista ja tarvittavat säädösmuutokset valmistellaan vuoden 2012 keväällä
- Uudistettu rahoitusmalli käytössä päätettäessä vuoden 2013 perusrahoituksesta

Yliopistojen rahoitusmallin uudistaminen vuodesta 2013 alkaen...

- Haasteena lakisääteisten tehtävien moniulotteisuus, toimintaympäristön muutokset ja yliopistoihin kohdistuvien odotusten moninaisuus
- Tavoitteena yliopistolaitoksen ja yksittäisten yliopistojen toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja tuottavuuden vahvistaminen
- Rahoitusmallin kehittämisen muita lähtökohtia
 - **tukea valtakunnallisia korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita,**
 - **yliopistojen erilaiset lakisääteiset tehtävät**
 - **toimintaympäristön muutokset**
 - **yliopistojen autonomian toteuttaminen**
 - **rahoitusmallin yksinkertaistaminen**
 - **riittävä tasapaino muutostekijöiden ja yksittäisen yliopiston rahoituksen vakauden välillä**
 - **yliopistojen strategian mukaisen profiloitumisen ja rakenteellisen uudistumisen tukeminen**
 - **selkeät ja läpinäkyvät rahoituskriteerit**
 - **pohjatietojen luotettavuus**
 - **aiempaa vahvemmin tieteellisen tutkimuksen laatua ja hyödynnettävyyttä tukevia rahoituskriteereitä**

Yliopistojen rahoitusmallin uudistaminen vuodesta 2013 alkaen...

keskustelussa ja ehdotuksissa esiinnoitteita näkökulmia ja kysymyksiä

- tasapainon turvaaminen - paljon sallitaan muutosta
- kuinka profiloituminen mahdollistetaan
- yksityiskohtaisuuden vähentäminen ja läpinäkyvyyden lisääminen
- alakohtaisen vertaisarvioinnin tarve erityisesti tutkimuksessa
- tutkintotavoitteiden asema ja tutkintorahoituksen kytkeminen opintoaikoihin
- julkaisutoiminnassa Citatio -indeksien hyödyntäminen
- koulutuksen ja tutkimuksen keskinäinen painotus
- kansainvälistymiseen voimakkaampi painotus
- strategiarahan säilyttämisestä laaja yksimielisyys
- taidealojen erityispiirteet
- työllistymisen rooli mallissa ja koulutustarjonnan suuntaamisessa

Sopimuskauteen 2013-2016 valmistautuminen

- Hallitusohjelman linjaukset korkeakoulujen palautteeseen ja korkeakoulujen ja tiedelaitosten sopimusneuvotteluihin
- OKM:n kirjalliset palautteet korkeakouluille syys-lokakuussa 2011
- Sopimuskauden 2013-2016 valmistelujen käynnistäminen syksyllä 2011
 - korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaari 21.-22.11.2011 Helsingissä
 - yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sopimusneuvottelut
 - yliopistot loppukevästä 2012
 - ammattikorkeakoulut mahdollisesti syksyllä 2012
- Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen
 - korkeakoulujen ja UNIFIn valmistelu
 - keskeiset päätökset sopimukseen
- Ammattikorkeakoulujen tki-toimintaa koskeva arviointi
- Yliopistolakiuudistuksen vaikutusten arviointi
- Tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kehittäminen

Opiskelijavalintojen uudistaminen vuoteen 2013

Hallitusohjelman mukaisesti korkeakouluopintoihin pääsyä sujuvoitetaan

- Opiskelijavalinnan päävalinnat varataan hakijoille, joilla ei ole aiempaa vastaavan tasoista tutkintoa tai opinto-oikeutta
- Opiskelijat valitaan pääsääntöisesti nykyistä laajempiin koulutusalakokonaisuuksiin, alakohtaiset erot huomioiden
- Luodaan joustavia siirtymämahdollisuuksia korkeakoulujen sisällä ja välillä mm. erillisvalintoja kehittämällä
- Opiskelijavalintojen uudistamisen vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon ja koulutuksen periytyvyyteen arvioidaan. Arvioidaan ns. pakkohaun tarkoituksenmukaisuus